

Sarkady János emlékkonferencia

A Debreceni Egyetem Történelmi Intézete, Ókortörténeti Tanszéke és az MTA Debreceni Területi Bizottságának Epigraphical Munkabizottsága 2007. november 27-én emlékkonferencián emlékezett meg Sarkady Jánosról, a Bölcsészettudományi Kar egykori professzoráról születésének nyolcvanadik évfordulóján. A nyitóelőadást Barta János professzor (DE) tartotta, méltatva Sarkady János tudósi és tanári pályáját. 1947-ben Debrecenben kezdte meg egyetemi tanulmányait, amelyeket 1951-ben Budapesten fejezett be. Ott is lett tanársegéd majd adjunktus. 1957-ben eltávolították az ELTÉ-ről, mivel az egyetem Forradalmi Bizottságának tagja volt. 1964-től 1987-ig tanított a Debreceni (Kossuth Lajos Tudomány) Egyetemen, vezetve az Ókortörténeti Tanszéket, sőt, rövid ideig, megbízottként, az Egyetem Történelmi Intézetét is. Politikailag azonban még ekkor sem bocsátottak meg neki. 1988-ig figyeltette a Belügyminisztérium.

A második előadó, Németh György (DE–ELTE) hangfelvételen idézett egy Sarkady Jánossal folytatott hosszabb beszélgetéséből (*Sarkady János 1956-ról*). Sz. Jónás Ilona (ELTE) arról beszélt, hogy a közkeletű vélekedéssel szemben a koraközépkorban még nem szűnt meg Nyugat-Európában a görög nyelv ismerete. A nagyobb kolostori könyvtárak katalógusaiban megtalálhatjuk a fontosabb görög klasszikusokat (*Görög klasszikusok a kora-középkori*

iskolai tanításban). Ritoók Zsigmond akadémikus (ELTE), Sarkady egyetemista társa és barátja egy mindenki számára Arany Jánostól, a Vojtina ars poeticájából ismert történet különféle értelmezéseit boncolgatta. Parmenón meg akart szegényíteni egy malachangutánzó művészt, ezért köpenye alá malacot rejtett, és meghúzva a farkát, úgy tett, mintha csak utánozná a visítást. A közönség azonban a művész utánzását jobbnak tartotta, mint az eredeti malacvisítást, mivel az utóbbi csak egy malachang volt, a művészi utánzásban azonban valamennyi malac hangjára ráismerhetünk. A délelőtti ülészakot Barta János (DE) előadása zárta le arról, hogyan hatott az antik mezőgazdasági irodalom a középkori és kora újkori mezőgazdaság-tudományra, és arról, mikor és miért szakadt aztán el a 18/19. században attól, az angol szakkönyvek felé fordulva (*Mintakép vagy akadály? Észrevételek az antik mezőgazdasági szakírók középkori és koraiújkori megítéléséről*). A délutáni szekció első előadója, Thomas Köves-Zulauf professzor (Marburg) egy Ovidius történetet elemzett, amely szerint egy római ünnepen egy felgyújtott rókát hajszoltak végig a cirkuszon. A mezőgazdasági ciklussal összefüggő termékenységarázslatot összevetette a görög és a bibliai történetek lángoló rókafiguráival (*Állatmese és mítosz: az európai rókamesék antik gyökereiről*). Havas László professzor (DE) egy sokáig elveszett, majd papiruszon elő-

került mű, Philodémos *A királyságról* című munkája elemzése során arra a következtetett, hogy a görög bölcseleő Caesarnek szánta tanácsait (*A homérosi „basileus-tükör” időszerűsége a köztársaság végén*). Kovács Péter (PPKE) pontosította Caracalla császár pannoniai látogatásának időpontját és körülményeit (*Caracalla látogatása Pannoniában*). Szabó Ádám (MNM) a pannoniai Silvanus ábrázolások két típusát elemezte. A földművelést segítő Silvanus Domesticus itáliai átvételnek tekinthető, de a (legalábbis Pannoniában) kecskelábú, Pánszerű Silvanus Silvestris alakjában keveredik a görög Pán és a római isten alakja (*Pan dicunt graeci, latini Silvanum*). Hegyi W. György (ELTE), Sarkady János legkiválóbb tanít-

ványa arról beszélt, hogy azokon a területeken maradt fenn hosszú ideig a görög királyság (Spárta, Kyréné), ahol nagyszámú polgárjoggal nem rendelkező, körülalakó (*perioikos*) népességgel számolhatunk. Egy király sikeresebben tudta integrálni a társadalom különféle rétegeit, mint a kirekesztő, bár a teljes jogú polgárok számára demokratikus polis (*A görög királyok és alattvalóik*). Az előadókat délután vendégül látta az egyetemi hallgatói önkormányzat, ezzel is jelezve, hogy mennyire tisztelik és ápolják egykori tanáruk emlékét.

A konferencia előadásainak idegen nyelvű szövegét önálló kötetben fogják megjelentetni 2008 folyamán.

Németh György

Nemzetközi Mária-konferencia Münchenben magyar közreműködéssel

(Egy vallási szimbólum társadalompolitikai intézményesítése a felekezeti és a kommunizmust követő átalakulási folyamatok idején Közép-Kelet-Európában)¹

Négy intézet kooperációjával került megrendezésre 2007. július 25–27. között Münchenben a *Maria in der Krise* című nemzetközi konferencia. A négy fő szervező intézet egyike a müncheni Magyar Intézet (Ungarisches Institut) volt, összhangban a Südost-Institut, a Ludwig-Maximilian-Universität, valamint a GWZO (Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas an der Universität Leipzig) szerveivel.

25-én este a megnyitón három intézet igazgatója köszöntötte a konferencia résztvevőit: Stefan Troebst (GWZO Leipzig), Konrad Clewing (Südost-Institut München), és K. Lengyel Zsolt (Ungarisches Institut München).

A magyarországi eszme- és politikatörténethez jelentős adalékot szolgáltathat a müncheni Mária-konferencia. Köztudottan

a Patrona Hungariae toposza egészen az államalapításig, Szent István országfelajánlásáig vezethető vissza. Ettől kezdve a Regnum Marianum toposza funkcionálisan sokszor eltérő változatban öltött testet, hol felekezeti, hol kizárólag rendi, hol abszolutizmusellenes célokat szolgált. Más retorikai alakzatokkal összekapcsolódva pl. *querela Hungariae*, *propugnaculum Christianitatis* egyik legfőbb alkotóeleme volt a nemzeti identitás és önértelmezés kérdéseinek. Magyarországon viszont a Mária-toposz ennyire összetett és sokrétű, interdiszciplináris vizsgálata még várat magára, éppen ezért emelkedik ki a Münchenben megrendezett konferencia a magyarországi Mária-kultusz kérdéskörének vizsgálatában is.

¹ A konferencia-beszámoló a Magyar Fejlesztési Bank „Habilitas”-ösztöndijának támogatásával készült.